

[Hanne Thanning Jacobsen]

sparelser alle andre steder er overordnet pædagogik, er det ikke rimeligt at opbygge to systemer, og derfor ønsker vi i SF ikke at medvirke til gennemførelse af forslaget.

Hannah Kain (V):

Det foreliggende lovforslag er en næsten uændret genfremsættelse af et lovforslag, der blev behandlet i foråret 1988. Jeg kan derfor henvise til, hvad Venstres daværende ordfører, fru Britta Schall Holberg, sagde.

Igen er der her tale om en forenkling, som vi hilser særdeles velkommen. Venstre støtter også den foreslåede måde at organisere kommunernes og amtskommunernes betaling for undervisning på statslige og private skoler og kurser på. Venstre kan således støtte det foreliggende lovforslag.

Pia Dahl (FP):

Jeg vil sige, at som en konsekvens af min lille ordførertale under det foregående punkt tilslutter vi os også dette noget vanskeligt forståelige forslag. Men jeg forstår, at det altså blot er et følgeforslag til det foregående forslag, så jeg skal herved give vores tilslutning.

Marianne Jelved (RV):

Det Radikale Venstre tilslutter sig også dette lovforslag.

Lysholm Christensen (KRF):

Lovforslag nr. L 95 er en nødvendig justering af bidragsloven. Den nuværende ordning medfører unødigt stor administration, og vi er tilhængere af forenkling, så vi kan tilslutte os det foreliggende forslag.

Men jeg vil ikke undlade at gøre ministeren opmærksom på, at loven egentlig trænger til en mere gennemgribende revision. Der cirkulerer penge rundt i dette system, uden at det er rigtig gennemskueligt for en række folk rundt omkring, så vi vil henstille til ministeren, at man ser på, om der ikke kan laves en yderligere forenkling af dette system, hvor pengene først bliver tildelt kommunerne og bagefter bliver trukket tilbage igen; de optræder nemlig på forskellige konti i regnskaberne, og derfor er det for mange uoverskueligt.

Men jeg skal også her fra CD hilse og sige, at man derfra vil medvirke til en konstruktiv udvalgsbehandling.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg kan godt tilslutte mig det, hr. Lysholm Christensen sagde. Også jeg mener, at vi bør have en yderligere forenkling, og jeg har fået det indtryk, at skoleorganisationerne har det samme synspunkt, så jeg vil tro, at inden der er gået ret længe, står vi med et endnu enklere system på dette felt. Så vil det også blive lidt lettere for Folketingets medlemmer at sætte sig ind i, hvad ordningerne egentlig går ud på, for det er ret vanskeligt i øjeblikket.

Tak i øvrigt for tilslutningen til forslaget fra et flertal!

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af lovforslag nr. L 111:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Klassestørrelser og skolenedlæggelser og samtlæsning m.v.).

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 17/11 88).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Helle Degn (S):

Dette forslag ser vi som et resultat af regeringens aftale med Kommunernes Landsforening, Danmarks Lærerforening og Skole og Samfund, og resultatet af de forhandlinger tager vi til efterretning. De handler primært om skolerens mulighed for bedre at regulere forholdene og derudover også om kommunernes økonomi på skoleområdet.

[Helle Degn]

Der har været ført en argumentation, som har været meget heftig, om begrundelsen for markante nedskæringer i folkeskolen på baggrund af et faldende elevtal. Jeg synes, det er værd, når man ser og hører de argumenter, hver gang også at holde sig for øje, at vi faktisk i den samme periode, hvor vi har konstateret et faldende elevtal, har pålagt folkeskolen en lang række nye opgaver. Jeg vil bare erindre om: I 1980 særforborgens udlægning, i 1982 den femte ferieuge, i 1984 afspadseringsregler, der skulle klares, og i 1987 en arbejdstidsnedsættelse. Vi har faktisk også bedt om at få finansieret skolefritidsordningernes ledelse. Altså er der alt i alt blevet stillet øgede krav til folkeskolen, og det må naturligvis også omsætte sig i et øget forbrug.

Med hensyn til aftalen, som dette lovforslag handler om, vil jeg sige angående klassestørrelserne, at det er et vigtigt princip for Socialdemokratiet at fastholde klasseenheden som en social enhed, og derfor er vi glade for, at der er kommet til at stå et tal som en fast figur. Vi har en lidt anden opfattelse end den, undervisningsministeren har, af, at det ikke er nødvendigt med et tal. Vi opfatter altså en skoleklasse som en social enhed, hvori der foregår en social opdragelse, som vi mener er noget utrolig vigtigt for den danske folkeskole.

Angående klassestørrelserne, f.eks. i børnehaveklassen, vil jeg gerne erindre om, at man her laver en parallelforskydning, som vi ikke rigtig bryder os om, og det vil jeg bede undervisningsministeren være åben over for at vi får set lidt nærmere på, for det kan ikke være sådan, at der i de private skolers børnehaveklasser er mere favorable vilkår, end der er i den offentlige skole. Det vil der rent faktisk blive med de klassestørrelser, man opererer med i den private skoles børnehaveklasse, set i forhold til den offentlige skoles. Talstørrelsen er altså en forringelse, og det kan vi ikke have. Jeg mener, vi må være enige om, at det må vi så have rettet til.

Der peges også på øget samlæsning, fra de 15 til de 25 pct., og det tager vi til efterretning.

Forslaget om skolenedlæggelsesproceduren synes vi er godt, og det kan vi godt tilslutte os. Jeg vil gerne spørge, om det, der står dér, betyder, at ministeren gerne vil – jeg kan ikke rigtig se, om det er på egne vegne eller det er en del af aftalerne – fremsætte forslag om regulering af

lærerløntimeforbruget. Det står i § 15, stk. 2. Det er i hvert tilfælde for Socialdemokratiet helt uacceptabelt, og derfor vil jeg gerne spørge ministeren, om det er en del af forliget eller det er noget af ministeren tilskrevet. Jeg vil lytte med stor interesse til, hvad der bliver sagt også af den radikale ordfører i den sag.

Angående den besparelse, som ministeren skønsomt regner med at indkassere, vil jeg gerne spørge: Er det sådan, at den besparelse tilfalder de kommuner, som nu gør sig nogle anstrengelser for at tilpasse sig skolevæsenet, eller tilfalder den besparelse statskassen? Hvis den gør det, tror jeg, at Kommunernes Landsforening har indgået denne aftale under falske forudsætninger; i hvert tilfælde vil jeg lytte meget interesseret til, hvilket svar ministeren vil komme med, for jeg tror ikke, at man motiverer landets kommuner til at indgå aftaler med landets regering om besparelser og om reguleringer, hvis besparelserne alene falder i den store statskasse og ikke tilfalder kommunerne, så de kan administrere mere hensigtsmæssigt og herved bliver opmuntret til det.

Kirkegaard (KF):

Kolde hjerner kan ikke altid helt forstå, hvor ondt det kan gøre, når man i et landsbysamfund beslutter at nedlægge skolen. Jeg kan selv huske fra min egen barndom, at min far kom hjem fra et møde i skolekommissionen og på sin egen stiltfærdige, vestjyske facon sagde: De vil tage vores skole fra os.

På denne baggrund er det mig meget magtpåliggende at sige, at når Det Konservative Folkeparti kan tilslutte sig undervisningsministerens forslag om at lempe reglerne for nedlæggelse af skoler, er det ikke, fordi vi ønsker at give startskuddet til den anden store centraliseringsbølge i den danske skoleverden – den første havde vi jo i 1960'erne – der er derimod tale om at placere ansvaret for den kommunale skolestruktur helt og fuldt hos kommunalbestyrelsen. Ønsker man at bevare en skole, kan man gøre det, ønsker man at nedlægge en skole, kan man gøre det uden at blive forhindret deri af centralt fastlagte regler; afgørelsen er kommunalbestyrelsens ansvar.

Sagen drejer sig nemlig om her at give kommunalbestyrelsen nogle bedre instrumenter, så man bedre kan tilpasse de økonomiske ressourcer til det faldende elevtal. Ønsker man at klare

[Kirkegaard]

dette problem ved at nedlægge skoler, kan man gøre det. Ønsker man at bevare skoler med faldende elevtal, sikrer vi med dette forslag også muligheden for bedre at opnå dette på et økonomisk forsvarligt grundlag. Opblødningen af de stive regler om elevtal i klasserne og de nye regler om samlæsning vil gøre dette muligt.

Som bekendt er lovforslaget blevet til på baggrund af forhandlinger mellem ministeren, Kommunernes Landsforening, Skole og Samfund og Danmarks Lærerforening. Vi er særdeles tilfredse med, at man i disse forhandlinger fandt frem til et for alle parter tilfredsstillende resultat. Vi vil gerne udtrykke anerkendelse til de organisationer, som har medvirket. Enigheden må betyde, at vi hurtigt kan færdiggøre behandlingen i udvalget, og det vil vi medvirke til.

Afslutningsvis vil jeg gerne give udtryk for, at dette kun er ouverturen til noget meget større. Der er behov for fundamentale ændringer i lærernes tjenestetidsregler og i loven om skolens styrelse. Forhåbentlig er den opnåede enighed et udtryk for, at de pågældende organisationer også er villige til med åben pande at gå i forhandlinger med regeringen om disse væsentlige spørgsmål.

Fru Helle Degn rejste spørgsmålet om endnu et element i lovforslaget, nemlig bemyndigelsen for ministeren til at fastsætte regler for tilmeforbruget. Det kan vi støtte. Men jeg vil gerne give udtryk for, at jeg håber, at denne bemyndigelse aldrig nogen sinde vil blive bragt i anvendelse.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Jeg har klædt mig i sort i dag, og det er ikke uden grund. Hvis det udspil, der ligger i dette lovforslag, bliver en realitet, konstaterer vi i SF, at det forlig, som vi sammen med andre partier har hæget om siden 1975 ud fra en overordnet betragtning om, at folkeskolen har brug for et bredt forlig, som mange partier slutter op om, nu er brudt.

Der var lange forhandlinger, før folkeskoleloven blev til noget i 1975, og loven er justeret og ajourført flere gange siden da, hver gang selvfølgelig efter forhandlinger mellem de fem partier, som dengang gik ind for loven. Derfor udtrykker jeg min og mit partis store forundring, hr. minister, over, at vi i dag skal behandle et så omfattende sæt af ændringer i denne lov, uden at der er vekslet så meget som ét ord

mellem de fem forligspartier om indholdet af disse ændringer.

Efter års usikkerhed og depression i folkeskolen lykkedes det at vedtage et udviklingsprogram for folkeskolen, som på mange måder har været med til at genskabe entusiasme i både lærer-, elev- og forældrekredse. Det synlige bevís har vi i de hundreder, for ikke at sige tusinder, af ansøgninger, der indtil nu er kommet til det 4-årige projekt. Så meget mere grund har der for skoleinteresserede været til at afvente, hvad alle disse mange tusinde udviklingsarbejder kunne fortælle os om behov for forandringer i folkeskolen. Det har ministeren og regeringen ikke ønsket. Med dette udspil, der ærligt nok tager udgangspunkt udelukkende i økonomiske og overhovedet ikke i pædagogiske betragtninger, må jeg i hvert fald her i salen stille nogle af de mange spørgsmål, jeg ville have stillet til ministeren under de forhandlinger, der burde have været en selvfølge inden i dag.

Jeg tager fat på elevtallet og spørger: Bestemmelsen om elevtallet ved skoleårets start, som ikke må overstige 30 – hvad må elevtallet så være i september eller i januar eller april, hr. minister?

Når der tales om, at elevtallet også fremover maksimalt er 28, står der i bemærkningerne: »Reglen gælder alene klassedannelser.« Hvor når gælder reglen så ikke? Ved holddannelser?

Der er en rimelig logik i, at § 15 fremhæver, at klassekvotienten i børnehaveklassen og i resten af skoleforløbet er den samme. Problemet for os er så omfanget af den ekstra hjælp, der skal være i klassen. Det er væsentligt at spørge, hvilke faglige og uddannelsesmæssige krav der stilles.

Hvad angår elevtallet på maksimalt 28, men i særlige tilfælde 30, vil jeg gerne have en præcisering af, hvad »særlige tilfælde« er.

Så vidt jeg forstår § 23, stk. 2, er der ingen grænser for holdstørrelser. Er det virkelig rigtigt?

Til § 15, stk. 2, vil jeg spørge, om den generelle stramme styring fra regeringens side over for kommunernes økonomi er rimelig. Hvordan harmonerer ministerens tale om frihed med denne bemyndigelse?

Og sådan kunne jeg blive ved, hr. minister. Den gule knap lyser nu, men jeg har to sider spørgsmål til, som jeg vil stille i Uddannelsesudvalget.

[Hanne Thanning Jacobsen]

Jeg vil gerne sige til afslutning, at for SF spiller de faglige organisationers indstilling en rolle. Vi har gang på gang fremført i folketings-salen, at vi skal tale med dem, men hr. minister, forfatter til bogen om organisationernes tyranni, vi skal ikke lade dem bestemme lovgivningen i Danmark. Derfor appellerer jeg til Folketingets partier om, at de i hvert fald vil tage Folketingets arbejde så alvorligt, at vi under et seriøst udvalgsarbejde ser på, om de ændringer, der her er lagt frem for os, er de vilkår, folkeskolen skal arbejde under.

Jeg mener ikke, at disse ændringer har noget at gøre med at forandre skolen til fordel for eleverne, det er udelukkende økonomiske overvejelser, og jeg undrer mig over den ringe indsigt i menneskers reaktioner, som ligger bag disse forslag.

Jeg vil gerne til sidst – det kan jeg lige nå, kan jeg se – spørge vedrørende samlæsningen, om den frihed, som § 4, stk. 1, nr. 5, indfører, ikke kan bevirke, at nogle børn overhovedet ikke får et fag, hvis de foretager flytninger i skoleforløbet. Reglen om de 25 pct. betyder, så vidt jeg kan se, at lovgivningen blander sig i de pædagogiske metoder. Jeg ser med gysen for mig sangtimer med 50 elever, selv om jeg godt ved, at ministeren synes, at det er i orden, og jeg mener, at kun klasseundervisning er mulig, og dermed blander vi os i de pædagogiske metoder, hvilket jeg synes er dybt tragisk.

Hannah Kain (V):

Der tales meget om besparelser, men folkeskoleområdet er unægtelig et af de områder, hvor det er så som så med besparelserne.

Børnetallet er faldet, således at elevtallet siden 1981 er blevet 12 pct. lavere, og samtidig er lærerforbruget steget med 9 pct. Det har jo ikke meget med besparelser at gøre. De nye opgaver, som fru Helle Degn nævnte, kan næppe forklare dette produktivitetsfald alene, men det kan vi altid vende tilbage til i udvalget. Derfor er det rimeligt, at vi ser nærmere på ressourceforbruget i folkeskolen, eller rettere, at vi giver lokale myndigheder mulighed herfor.

Der tales meget om afbureaukratisering, om decentrale beslutninger og om fleksibilitet. Det er i virkeligheden det, dette lovforslag handler om. Og det har undervisningsministeren fået bred opbakning til i kredse uden for dette Folketing. Det finder jeg er et ideelt udgangspunkt for Folketingets behandling af lovforslaget.

De nye regler om klassedannelser og om samlæsning giver en tiltrængt fleksibilitet. I det hele taget skal vi lægge så få begrænsninger som muligt på de lokale beslutninger om skolegangen. Det er i hvert fald godt at få en ventil indbygget, når der skal dannes børnehaveklasser, og denne ventil lægger lovforslaget op til.

De gældende regler om nedlæggelse af skoler har mange steder trukket pinen unødigt i langdrag. Afgørelsen om skolenedlæggelser skal fortsat træffes lokalt, men rammerne for gennemførelse af nedlæggelser har gjort nedlæggelsessagerne til sejpineri, som næsten har umuliggjort beslutningerne. Når beslutningen om skolenedlæggelse trækker ud, berører det også de andre elever, fordi de kommer til at bære deres del af de nødvendige besparelser, når skolestrukturen ikke kan tilpasses et dalende elevtal.

Den afvejning bør først og fremmest kommunalbestyrelsen foretage. Derfor er der grund til at støtte, at nedlæggelsesproceduren følger reglerne for vedtagelse af lokalplaner. Der er her en fin parallel, og ved at bruge den sikrer vi, at forældrene og andre beboere i området får tilstrækkelig tid til at reagere, samtidig med at en beslutning ikke kan udsættes i det uendelige.

Jeg vil gerne understrege, at vi med denne støtte til lovforslaget ikke tager stilling til, hvor mange skoler vi skal have, og hvor skolerne skal ligge, men udelukkende til, hvem der skal træffe beslutningerne og hvordan.

Venstre kan således varmt støtte det foreliggende lovforslag, og vi ser frem til de andre forbedringer, som undervisningsministeren stiller i udsigt i bemærkningerne til dette lovforslag. Som sagt er det et ideelt udgangspunkt for Folketinget, at der er så bred tilslutning til dette forslag i de berørte organisationer, og vi håber derfor på en hurtig og positiv udvalgsbehandling.

Pia Dahl (FP):

Undervisningsministeren er jo en åben mand, som giver mange oplysninger ikke alene til befolkningen, men også til Uddannelsesudvalget herinde i Folketinget. Det er ensbetydende med, at man som udvalgsmedlem er godt bekendt med ministerens tanker om, hvad han agter at gøre i fremtiden, og hvad han ønsker sig som endemål.

[Pia Dahl]

Ud fra disse betragtninger kan vi give vor støtte til dette lovforslag. Jeg vil sige det på den måde, at Fremskridtspartiet kunne ønske det bedre, men vi håber, at der kommer tiltag hen ad vejen. Ministeren skriver også selv i bemærkningerne, at der vil blive fremsat forslag til en række yderligere ændringer i folkeskoleloven og bestemmelserne vedrørende styrelsen af folkeskolen, herunder ændringer, der gør det muligt at undlade oprettelse af f.eks. skolekommission.

Fremskridtspartiet ser det som en meget vigtig ting, at forældrene eller brugerne af skolen får den størst mulige indflydelse. Hvis vi kan se forslaget således, at kommunalbestyrelserne alene skal give en pose penge til den enkelte skole pr. elev, som det lovgivningsmæssigt bliver tilrettelagt, må vi sige, at det går i retning af det, som Fremskridtspartiet kunne ønske sig på dette område. Undervisnings- og Forskningsministeriet skriver også i sit Nyhedsbrev nr. 12, at kommunalbestyrelsen stort set kun bør beskæftige sig med at fordele penge til skolerne efter objektive kriterier, så den enkelte skole får et bloktilskud med frihed til at bruge pengene, som man ønsker det inden for de retningslinjer, der sættes af loven og skolebestyrelsen.

Vi håber som sagt på, at der vil komme ekstra tiltag fra undervisnings- og forskningsministeren. Jeg skal da også give min fulde og hele tilslutning til spørgsmålet om samlæsning. Det er meget vigtigt. Hvis man skal læse højt i en time, kan man godt være mere end 20 personer til stede. Man kan sagtens være 40, hvis man har et lokale, der er stort nok.

Marianne Jelved (RV):

Jeg kan egentlig til en vis grad forstå SF's ordførers kritik af, at organisationerne nu har forhandlet sig til rette med ministeren, som fremsætter et forslag. Jeg forstår synspunktet, vil jeg gerne sige. Alligevel vil jeg godt anerkende, at der foreligger et forhandlingsresultat.

Det er væsentligt for skolen og for de mennesker, der arbejder med skolen på den ene eller anden måde ude i lokalområderne, at de når til en forståelse af de ændringer, der skal ske i skolen, i dette tilfælde af de 4-5 forslag, der ligger i lovforslaget. Derfor vil jeg på Det Radikale Venstres vegne udtrykke stor tilfredshed med, at der blev nået et forhandlingsresultat, og at forhandlingsresultatet efter vores opfattelse ser udmærket ud.

Udgangspunktet er, at kommunerne kommer i en vanskelig situation i de næste 5 år, hvis vi skal nøjes med at se på en 5-års-periode. Børnetallet falder med ca. 70.000. Det antal børn, der skal gå i folkeskolen, reduceres altså med ca. 11 pct., og det stiller store krav til kommunerne om tilpasning af ressourceforbruget. Det, der ligger bag aftalen, er jo, at ressourceforbruget pr. elev skal fastholdes. Der er ikke tale om, at der skal ske en besparelse i fremtiden; det ligger der ikke i det. Men der ligger et ønske om at give lokalpolitikere bedre styringsmuligheder for at tilpasse forbruget, altså udnytte ressourcerne bedre. Det vil jeg godt understrege. Det er en meget væsentlig begrundelse for at skabe de ændringer i folkeskolen, som vi behandler i dag.

Tingene hænger sammen i de forslag, der ligger i loven. Når vi siger, at nedlæggelse af skoler skal følge lokalplanproceduren, er det jo ikke et carte blanche til, at kommunalbestyrelser kan nedlægge skoler overalt. Det er selvfølgelig op til dem, men det er vigtigt for os at sige til kommunalpolitikere, til lærere og til forældre, at det, der bliver givet mulighed for ved den aftale, der er indgået, er, at man kan udnytte ressourcerne mere effektivt, og så er der større mulighed for at bevare mindre skoler rundt omkring. Det er faktisk tankegangen og intentionerne i det, der ligger på bordet nu.

Derfor synes jeg også, at det ville være fantastisk fint, hvis der i bemærkningerne, i et betækningsbidrag, eller hvor vi nu kan finde plads til det, blev appelleret til kommunalbestyrelserne om, når de påtænker at nedlægge skoler, også at fremlægge alternative forslag til forældre og lokalområde, således at der faktisk bliver noget at forholde sig til og det ikke kun bliver et færdigbearbejdet forslag fra kommunalbestyrelsen. Det synes jeg ville være fint, og det vil jeg bede om at man overvejer.

Med de begrundelser har Det Radikale Venstre ingen betænkeligheder ved det lovforslag, der er til behandling, og vi kan støtte det.

Jeg blev spurgt direkte og konkret af Socialdemokratiets ordfører, fru Helle Degn, om den del af lovforslaget, som handler om undervisnings- og forskningsministerens kompetence. Jeg vil gerne sige, hvordan jeg har opfattet det. Der er i forvejen i folkeskoleloven hjemmel til, at ministeren kan gå ind og styre, og det er den paragraf, der nu bliver ændret. Så vidt jeg er

[Marianne Jelved]

orienteret, har den aldrig nogen sinde været anvendt. Dengang den kom ind i folkeskoleloven, var der en større ensartethed landet over i anvendelse af timer pr. elev og alt det, der nu står i den gældende paragraf.

Der er sket nogle ændringer undervejs. Det lokale selvstyres prioriteringer er forskellige osv. Det er i orden, det vil vi ikke anfægte. Men jeg kan ikke forestille mig, hvis man skal fastholde en hjemmel for ministeren til at lægge retningslinjer for ressourceforbruget, at man så skal gøre det efter den paragraf, der er gældende i dag, for den handler om timer pr. elev, skematimer. Her taler man så om kvotienterne, som man kunne forholde sig til.

Til sidst vil jeg sige, at det her jo ikke drejer sig om gennemgribende ændringer af folkeskoleloven. De må vente, til det udviklingsarbejde, der er sat i gang, er færdigt. Det drejer sig om nogle justeringer, som kan føles nok så voldsomme af de mennesker, der er involverede i dem. Jeg vil gerne erkende, at forandringer ofte skaber bekymring: hvad kan det her føre til, osv.? Det er derfor, at jeg synes, det er betryggende, at organisationerne står bagved i enighed, som de gør.

Men det er en håndsrækning til, at ressourceforbruget pr. elev kan holdes, fordi vi har brug for flere ressourcer til voksenundervisning, til ældreområdet osv. Derfor er vi nødt til at sørge for, at ressourceforbruget pr. skoleelev ikke stiger uforholdsmæssigt, og her er redskaberne altså givet til at gøre det.

(Kort bemærkning).

Helle Degn (S):

Jeg vil gerne sige tak til fru Marianne Jelved for hendes besvarelse. Jeg tror, både hun og jeg kan have gavn af at få svaret på mit første spørgsmål: Er undervisnings- og forskningsministerens særlige beføjelse en del af forligsaftalen, som fru Marianne Jelved ligesom jeg kan respektere og anerkende? Det var så, hvad man blev enig om, og det er helt fint med den forståelse. Men jeg tror, vi kan have brug for begge to at få et svar på, om det er noget, ministeren selv har tilføjet, efter at forligsaftalen er indgået, som ministerens egen prioritering, eller det er en del af aftalen. Det vil jeg meget gerne vide.

Derudover er det selvfølgelig klart, at det jo også har interesse for både fru Marianne Jelved og mig at få at vide, hvad ministeren vil bruge den beføjelse til.

For det tredje vil jeg gerne sige, at det er min opfattelse, at den bestemmelse i høj grad tilslidesætter respekten for det lokale selvstyre, og det kan Socialdemokratiet ikke medvirke til.

Lysholm Christensen (KRF):

Kristeligt Folkeparti kan tilslutte sig det foreliggende lovforslag. Lovforslaget vil, hvis det vedtages, være et nyttigt redskab i den tilpasningsproces, der er i gang i folkeskolen som følge af det faldende elevtal.

Kristeligt Folkeparti er ikke tilhænger af nedlæggelse af små skoler i landsbysamfund og mindre samfund i det hele taget, og vi håber ikke, at loven vil tilskynde hertil. Vi bliver dog beroliget lidt, når vi læser videre i teksten og ser de øvrige forslag om samlæsning og klassestørrelser. Vi mener, at netop disse bestemmelser vil kunne medvirke til at bevare små folkeskoler i tyndtbefolkede områder, idet man ved mere samlæsning kan tilpasse sig de lokale forhold i højere grad, end tilfældet er nu, og samtidig drive skole på et forsvarligt økonomisk grundlag.

Når det gælder ministerens bemyndigelse til at fastsætte lærertimeforbruget i folkeskolen, finder vi, at det er et nødvendigt redskab. Vi ser for tiden med nogen forundring på, at friskolesektoren skal pålægges meget alvorlige besparelser, mens de fleste kommuner ikke har fået styr på udgiften pr. elev i folkeskolen. Vi håber, at det foreliggende kan medvirke til, at ligeværdige økonomiske vilkår igen kan oprettes fri-skole og folkeskole imellem.

Vi kan anbefale lovforslaget.

Aage Frandsen (SF):

Det eneste sted, hvor vi i Danmark har en bestemmelse om, at folket kan kræve en folkeafstemning, er i folkeskoleloven. Det er altså den, som nogle nu vil fjerne, ikke fordi det åbenbart skal bruges til at nedlægge skoler, men den skal alligevel fjernes.

Som historisk interesseret, som vel også ministeren er, har jeg prøvet på at finde ud af, hvornår det her egentlig er kommet ind i lovgivningen. Det kommer vel ikke bag på ministeren heller, at det er gode gamle partifæller til ministeren, som har fået de her bestemmelser ind i lovgivningen.

I 1955 fremsatte Venstre et privat forslag til folkeskolelov, som indeholdt en bestemmelse, hvori det hed:

[Aage Frandsen]

»En skole kan ikke nedlægges, såfremt 80 pct. af alle, der i vedkommende skoledistrikt har valgt til kommunalbestyrelsen, skriftligt begærer skolen opretholdt og der gennemsnitligt i en periode på 5 år har været mindst 20 i undervisningen deltagende børn.«

Det var et forslag fra Venstre. Venstres ordfører på dette tidspunkt var Marius Buhl, og i bemærkningerne til forslaget fremhæves det, at det er en bestemmelse, »der tilsigter at understrege forældrenes indflydelse på skolevæsenets ordning. Det kan ofte for et skoledistrikts beboere være af stor betydning at bevare deres skole, mens beboerne i de øvrige skoledistrikter i kommunen måske ikke tillægger sagen samme betydning, og man har ment, at når den altovervejende del af beboerne i et skoledistrikt ønskede skolen bevaret, burde den ikke kunne nedlægges imod deres ønske.«

På det tidspunkt var Julius Bomholt undervisningsminister, og han var lidt betænkelig ved det, men bestemmelsen kom så ind i folkeskoleloven i 1958, mens Jørgen Jørgensen var undervisningsminister.

Så fik vi en ændring senere, i 1973-74, på et tidspunkt, hvor Venstre også havde undervisningsministerposten, nemlig Tove Nielsen. Bestemmelserne om, at 80 pct. kunne kræve folkeafstemning, blev foreslået ændret til kun 50 pct., og en bestemmelse om, at der skal være 80 pct. til at sige ja, blev foreslået ændret til 75 pct.

Ved den lejlighed udtalte Venstres ordfører, Brøndlund Nielsen:

»Det er et tiltalende træk ved forslaget, at det letter demokratiets vilkår med hensyn til en befolknings mulighed for at bevare en skole.«

Det Radikale Venstres ordfører, hr. Bilgrav-Nielsen, gik endnu længere, idet han sagde i Folketinget:

»Man forlanger altså, at 50 pct. skal skrive under på, at der skal være afstemning. Det var måske mere rimeligt, hvis man sagde, at en tredjedel af de stemmeberettigede var nok, og at man ved selve afstemningen kunne nøjes med at forlange mere end 50 pct. af de stemmeberettigede eller måske af de afgivne stemmer.«

Det er lidt svært, synes jeg, uden videre at acceptere, at der skal være særlige krav til en demokratisk afstemning.

Det vil altså sige, at vi har nogle traditioner her i landet, som nu foreslås brudt af de samme partier, som har stået bag disse traditioner. Det

er det, vi synes er så beklageligt. Vi synes ikke, det skal gå upåagtet hen, at det er en tradition, som Venstre har stået for, og at det er en tradition, som Venstre i dag er med til at fjerne.

Johannes Sørensen (FP):

Forslaget til lov om ændring af folkeskolen er jo et resultat af bl.a. Lotz-udvalgets forhandlinger og af, at man er nået frem til et godt forhandlingsresultat.

Jeg mener, det er et forslag, der vil få stor betydning for bevarelse af de små skoler, specielt i landdistrikterne. Med friere muligheder for samlæsning og klassedannelse er det helt klart, at der kan skabes bedre undervisning, specielt på skoler, hvor elevtallet ikke er så stort.

Jeg mener også, det kan få stor betydning for forældreindflydelsen i skolen, at der nu åbnes mulighed for nedlæggelse af skolekommissionen eller – som der står – ikke oprettelse af den; det må jo være det samme, men man fjerner vel ikke dem, der er, i første omgang. Jeg mener, det vil være vigtigt at styrke forældreindflydelsen på den måde, at man lægger større beføjelser ud til skolenævnene.

Jeg håber og tror, at dette forslag vil kunne medvirke til, at små skolars elever sikres en bedre undervisning end den, de får i dag. Det er jo sådan i mange små skoler, at man går ned på det, der hedder minimaltimetal, og specielt når det drejer sig om fagene dansk og matematik, kan det få katastrofale følger. Når man regner ud, hvor mange timer disse elever får mindre end elever i andre skoler, synes jeg nok, der er grund til at hilse dette forslag velkommen. Hvis man får gennemført den mulighed for at lave bedre sammenlægning på tværs af klasserne, behøver man ikke at dykke ned på minimaltimetallet.

Der ligger mange gode intentioner i dette forslag, og det er vort håb, at det kan medvirke til, at man ikke nedlægger flere små skoler. Det er et redskab til, at man fremover får vanskeligere ved at komme med gode argumenter for at nedlægge de små skoler.

Jeg tror, det er et godt redskab til fremme af en endnu bedre undervisning i den danske folkeskole, og derfor kan jeg hilse lovforslaget velkommen.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

[Undervisnings- og forskningsministeren]

Jeg er meget glad for, at den brede tilslutning, jeg har fået fra de forskellige berørte organisationer, nu følges op af en lige så bred tilslutning her i Folketinget. Jeg har nemlig haft lidt af en dårlig samvittighed, som fru Hanne Thanning Jacobsen og fru Marianne Jelved pirkede til, over, at dette skulle ordnes ovre i ministeriet med nogle organisationer frem for her i Tinget.

Men når det alligevel er helt i orden – efter min mening – skyldes det, at vi alle godt ved, at den enighed, der blev skabt med organisationerne, bidrager kraftigt til enigheden her i Tinget. Endelig er der jo på folkeskolens område rig tradition for, at vi prøver at tale os til rette med de forskellige parter, som er så engagerede i skolens ve og vel.

Jeg er glad for, at så mange af ordførerne har set og beskrevet, hvad det er, vi gør vedrørende de små skoler. Det drejer sig nemlig ikke om, at der nu skal gå en centraliseringsbølge over Danmark. Det drejer sig om, at kommunerne får en frihed, der vender begge veje. Det er naturligvis blevet lidt lettere at nedlægge skoler, hvis man vil det, men det er også blevet lettere at bevare skoler, hvis man ønsker det. Det sagde Fremskridtspartiets ordfører, hr. Johannes Sørensen, meget klart her i salen, og også hr. Kirkegaard har nævnt det.

Med mulighederne for samlæsning og for på samlæste hold at gå op over 28 og 30 elever er der skabt den mulighed, som man har savnet, for, at man til gengæld i andre timer kan være 10 og 15 elever, uden at man behøver enten at gøre skolen meget dyr eller at skære ned på elevernes timetal. Nu bliver det muligt også på små, ikkeårgangsdelte skoler at give eleverne et rimeligt timetal, uden at skolen bliver for dyr. Det er det, der gør, at man kan håbe, at nogle skoler kan undgå nedlæggelse. Samtidig følger det selvfølgelig af forslaget, at hvis der på de pågældende skoler ikke er lyst eller vilje til at gå ind på sådanne nødløsninger, som nogle vil kalde det, har kommunalbestyrelsen mulighed for at nedlægge skolen. Men derved synes jeg også at sagen står det rigtige sted.

Vi har siden 1958 udbygget vort kommunale selvstyre her i Danmark, sådan at vi i dag er nået til det stadium, hvor vi tør sige, at kommunalbestyrelsesmedlemmer gennemgående vil både børnenes og forældrenes vel lige så godt som vi herinde i Folketinget. Vi har altså ikke brug for den samme grad af formynderi over for kommunalbestyrelser, som man havde i 1958.

Endelig har vi vel også gjort den erfaring – især vi, der beskæftiger os med undervisnings-sager – at man ikke går rundt og nedlægger institutioner for sjov. Det gør man heller ikke i kommunerne, hvor man er meget tættere på dem, det går ud over, og ser dem i øjnene og skal stå til regnskab ved næste valgdag på en helt anden måde, end vi skal her i Tinget, hvor institutionsnedlæggelser som regel vedrører institutioner, som ligger langt væk fra vores egen valgkreds. Så jeg kan forsikre, at der ikke er nogen kommuner, der for at finde lette løsninger begynder at nedlægge flere skoler end højst nødvendigt. Det kan vi være sikre på.

Men der er jo andet end antallet af skoler, der betyder noget for børnene. Antallet af timer om ugen spiller også en rolle. Det synes jeg er det bedste ved det, der her foreligger: at der nu er blevet bedre mulighed for at sikre eleverne flere timer om ugen. Især bør de have ekstra timer i dansk, men jeg tror også, at vi hver især har ønsker om ekstra timer på andre felter: musik, gymnastik, regning osv. Regning blev nævnt af nogle skoleelever her til morgen i radioen. Disse ønsker bliver det nu lettere at opfylde.

Hvis man f.eks. får den gennemsnitlige klassekvotient i Danmark op fra 17,9 – som er gældende i dag – til f.eks. 20, vil alle børn i den danske folkeskole kunne få 3 ekstra timer hver uge på alle klassetrin. Det er et regneeksempel, jeg her giver, men alligevel et tankevækkende regneeksempel. Eksemplet fortæller også, hvor kostbart det har været med disse stadig faldende klassekvotienter, hvor kostbart det har været, at kommunerne ikke har kunnet tilpasse skolestrukturen til faldende elevtal. Det er i den sidste ende gået ud over elevernes ugentlige timetal, og det ugentlige timetal er det, der betyder allermost for elevernes indlæring, ikke mindst for de svage elever. Jo færre timer de får i regning, jo flere skal til specialundervisning. Det har undersøgelser bekræftet. Og jo færre timer de får i dansk, jo flere skal have specialundervisning i dansk. Det peger alle undersøgelser i retning af. Vi har altså hermed mulighed for at styrke timetallet og dermed måske reducere antallet af børn, der behøver specialundervisning.

Hr. Lysholm Christensen talte om de frie skoler og mente, at når folkeskolen ikke havde styr på sit ressourceforbrug, var det urimeligt,

[Undervisnings- og forskningsministeren]

at de frie skoler skulle spare så meget, som de skal. Jeg vil godt hertil sige, at årsagen til den aktuelle sparerunde på de frie skoler og årsagen til, at der skal spares 1.600 kr. i forhold til 1988-niveauet, desværre er, at der på de frie skoler har været alt andet end styr på ressourceforbruget i de seneste år. Det er det, der har gjort tilpasningen så svær, for regner vi det ud i forhold til det, som ressourceforbruget skulle have været ifølge de aftaler, ministeriet har indgået med skoleorganisationerne, andrager besparelsen kun 600 kr., og det er jo betydeligt mindre.

Sagen er vel, at der desværre ikke har været rigtig styr på ressourceforbruget nogen af stederne, og nu reber vi altså sejlene begge steder samtidig, uden at vi derved forrykker balancen mellem den offentlige og den private skole.

Fru Helle Degn rejste spørgsmålet om de private skolars børnehaveklasse, og det vil jeg gerne opfordre hende til at stille i udvalget. Jeg vil meget gerne undersøge det, for vi skal også på det punkt have balance.

Så havde fru Helle Degn endvidere to spørgsmål, hvoraf det ene vedrørte bemyndigelsen til at regulere ressourceforbruget. Det gik på, om det er en del af aftalen. Svaret er, at det har ligget på bordet under samtlige forhandlinger, men der blev ikke krævet ændringer på dette punkt, og derfor må jeg bestemt opfatte det som en del af enigheden mellem de fire parter. Det er i øvrigt ikke nogen dramatisk del af enigheden, idet der, som fru Marianne Jelved grundigt gjorde rede for, var tale om at erstatte én bemyndigelse med en anden.

Skal besparelsen så tilfalde staten eller kommunerne, spørger fru Helle Degn. Svaret er, at det naturligvis skal drøftes. Ifølge det udvidede totalbalanceprincip har en minister i sådan et tilfælde visse krav at gøre på de kommunale bloktilskud, og det vil jeg naturligvis have ligesom alle andre i samme situation. Sagen er jo den, at regeringen har været uhyre large over for kommunerne, når det gælder folkeskolen, fordi der har været en forståelse om, at den økonomiske fordel, som kommunerne får af det faldende elevtal i skolen, skulle de kunne bruge bl.a. som kompensation for de stigende udgifter, de får på et eller andet tidspunkt som følge af det stigende antal ældre.

Jeg gør opmærksom på, at besparelserne ved det faldende antal børn er betydeligt større end

udgifterne ved det stigende antal ældre, så det er en situation, der for kommunerne næsten er lidt for fordelagtig, og derfor ville det også være helt urimeligt, hvis ikke Undervisnings- og forskningsministeriet skulle hente en del af den gevinst, der kommer som følge af dette forslag.

Der var flere spørgsmål. Fru Hanne Thanning Jacobsen havde en stribe spørgsmål, og jeg vil – hvis man må det – opfordre til, at vi får dem så hurtigt som muligt i ministeriet, også før udvalgsbehandlingen, så vi kan gå i gang med at forberede de svar, som vi meget gerne hurtigt vil sende til udvalget. Vi har nemlig et brændende ønske om, at vi inden jul kan tredjebehandle dette forslag.

Helle Degn (S):

Jeg vil gerne takke ministeren. Nu har han jo bekræftet, at han ikke alene kan gå på hænder, for i dag har han også været i stand til at slå store kolbøtter. Nu kan han ligefrem se det fornuftige i at samarbejde med de organisationer, som skal leve med beslutningerne, når de føres ud i livet. Det synes jeg da er vældig godt.

Ministeren siger, at § 15, stk. 2, om de beføjelser, ministeren har til at gribe ind i ressourcestyringen, har ligget på bordet. Det synes jeg er en interessant bemærkning, og jeg vil under udvalgsarbejdet bede om, at vi klart får tilkendegivet fra organisationerne, om det er en del af aftalen eller det ikke er en del af aftalen.

Jeg noterede mig også hr. Kirkegaards rysten på hænderne; han håbede bestemt, at den beføjelse aldrig skulle bruges til noget som helst. Måske har vi de samme rødder et eller andet sted, som godt kan se, at dette her kan skabe nogle vældige problemer og en høj grad af centralisme, som i hvert tilfælde Socialdemokratiet ikke kan medvirke til.

Jeg synes også, det var et interessant svar, ministeren gav mig på, om besparelsen, som bliver hentet hjem via denne medvirken fra kommunernes side, skal tilfalde kommunerne eller staten.

Ministerens bemærkning om, at det skal drøftes, glæder mig meget, for jeg har indtryk af, at kommunerne er gået ind i disse forhandlinger under forudsætning af, at de ressourcer, der ikke bruges til dette område, skal bruges til børneområdet, fordi man også står med et stadig stigende behov for daginstitutionspladser, samtidig med at der, som ministeren nævnte

[Helle Degn]

det, er behov for at yde service til en stadig voksende befolkningsgruppe af ældre, et problem, som kommunerne også skal finde en løsning på.

Jeg glæder mig derfor meget til under udvalgsarbejdet at høre lidt nærmere om, hvad der kan komme af resultater også på den front.

Kirkegaard (KF):

Nu har vi i Det Konservative Folkeparti ikke den vane at gå rundt og holde repræsentanter for Socialdemokratiet i hånden, så jeg ved ikke, hvordan fru Helle Degn bar sig ad med at konstatere, at jeg rystede på hænderne. Det gør jeg ganske bestemt ikke. Det, jeg gav udtryk for, var, at det er kommunernes opgave at tilpasse ressourceforbruget til det faldende elevtal, og kun hvis det ikke kan lade sig gøre, kan der blive tale om at tage denne bemyndigelse i anvendelse. Det var såmænd blot det, jeg sagde, og det er ikke et udtryk for, at jeg ryster på hånden.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Man behøver såmænd ikke at holde hr. Kirkegaard i hånden, for man kunne se helt derne-defra, hvor jeg sad, at han rystede på den, og det kan jeg godt forstå. Angsten for centralisme ligger dybt i mig også, så jeg forstår til fulde den angst, man kan føle, bare ordet bliver udtalt.

Jeg vil ikke yderligere forlænge debatten, men kun sige til ministeren, at jeg overhovedet ikke vil lette hans dårlige samvittighed. Det lød meget pænt, da han startede sin svartale med at tale om sin lidt dårlige samvittighed. Den synes jeg sandelig han skal have lov til at gå hjem og prøve om han kan sove med i nat.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Hvis det var en støtte til, at jeg i andre situationer ser væk fra, hvad organisationer mener om mine forskellige forslag, tager jeg støtten ad notam.

Jeg vil gerne forsikre fru Helle Degn om, at ingen af deltagerne i forhandlingerne har været i tvivl om, at undervisningsministeren havde økonomiske lommemesmerter, og at dette forslag skulle bidrage til at løse problemerne. Det er der ingen der har været i tvivl om, og især den anden forhandling var meget klar på dette punkt.

Jeg kan også forsikre, at dette med at ændre bemyndigelsen – for det er jo det, det drejer sig om – har ligget på bordet hele tiden. Ingen er overrasket over, at det er et led i forslaget, og derfor er det en del af enigheden.

Forhandlingerne starter jo på den måde, at ministeren lægger et forslag på bordet, og derefter hører han, hvad der er af problemer. Så bliver der lavet et katalog over problemerne, hvorefter man prøver at finde løsninger på dem.

Forslaget om bemyndigelsen har ligget på bordet hele tiden, og man har ikke forlangt som et led i enigheden, at jeg skulle tage det væk; derfor er det et led i enigheden, at det er blevet der, og grunden er naturligvis, at det slet og ret er en ændring af en bemyndigelse, fordi den i øjeblikket har en form, som er aldeles utidssvarende, sådan som fru Marianne Jelved også gjorde rede for det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Udvalget om ændring af lov om amtskommuners overtagelse af visse statskoler og -kurus m.v. (Ændring af nedlæggelseskompetencen). Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder). (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af lovforslag nr. L 112:

Forslag til lov om ændring af lov om amtskommuners overtagelse af visse statskoler og -kurus m.v. (Ændring af nedlæggelseskompetencen).

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 17/11 88).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Helle Degn (S):

Dette forslag om procedurerne i forbindelse

[Helle Degn]

med nedlæggelse af gymnasier og hf kan vi tilslutte os. Vi opfatter det som et resultat af den drøftelse, vi havde i sidste folketingssamling.

Jeg synes, det er væsentligt ved denne lejlighed at understrege vigtigheden af, at lokale demokratiske beslutningsprocesser, spilleregler og procedurer overholdes. Det var måske noget af det, der var baggrunden for, at vi i Folketinget endte med en dagsorden, som dette forslag så er et resultat af. Derudover har vi jo også fra Lotz-udvalget fået et forslag om, at nedlæggelseskompetencen skal ligge ude i amterne, og det synes vi er fornuftigt. Vi synes i det hele taget, at ministerens forslag om en egentlig afviklingsplan er udmærket.

I øvrigt vil jeg så bare bruge lejligheden til at sige, at vi synes, det er vigtigt ikke at koncentrere sig om nedlæggelse af uddannelsesinstitutioner netop i disse år. Vi mener faktisk, at man burde planlægge og tilrettelægge helt anderledes, fordi i hvert tilfælde 1 million danskere i den kommende tid med den internationale konkurrence står over for en internationalisering af vores arbejdsmarked, og så står vi med et kolossalt efteruddannelsesproblem. Jeg troede egentlig, at ministeren i sin undervisningsministertid ville koncentrere sine kræfter om at løse det, der er – synes jeg – den uddannelsespolitiske udfordring netop i disse år, men han koncentrerer sig altså om afviklings- og nedlæggelsesprocedurer. Det beklager vi, for vi mener ikke, at det er tiden til at nedlægge uddannelsesinstitutioner i Danmark. Men procedureformen i det lovforslag, der ligger her, kan vi godt tilslutte os.

Elsé Theill Sørensen (KF):

En af grundene til, at det er så vanskeligt at begrænse de offentlige udgifter, er, at det ofte er vanskeligt at tilpasse kapaciteten på offentlige institutioner hurtigt i tilfælde, hvor behovet ændres, og især når behovet bliver mindre. Det er i høj grad et problem for amter og kommuner, og ikke mindst har det været og vil det i de nærmeste år stadig være et problem på skoleområdet som følge af de små årgange, som disse år passerer gennem skole- og uddannelsessystemet.

Med hensyn til gymnasieskolerne er det jo sådan, at det er amterne, der beslutter at oprette gymnasier og bestemmer, hvor de skal placeres. Det er derfor naturligt og rimeligt, at det også er

amterne, der bestemmer, hvornår gymnasier skal nedlægges, og hvilke gymnasier der skal nedlægges, og i Det Konservative Folkeparti kan vi derfor tilslutte os denne ændring.

Både når en ny skole skal påbegynde undervisningen, og når en skole skal afvikles, er der nogle år, hvor skolen ikke er fuldt bemanded med elever og lærere. Der er imidlertid en himmelråbende forskel på en halvtom skole i opstartfasen og en halvtom skole under afvikling.

I opstartfasen er alle grebet af en særlig pionerånd, som er med til at skabe et frugtbart fagligt og pædagogisk miljø. Jeg har selv haft fornøjelsen af at opleve det, da Skive Gymnasium startede for 20 år siden. Det var virkelig spændende at være blandt de første lærere i en periode, hvor skolen var så lille, at alle lærere og elever kendte hinanden og kendte hinanden godt. Det har givet os alle sammen mange positive og gode minder.

I afviklingssituationen derimod er det af naturlige grunde helt anderledes.

For Det Konservative Folkeparti har det derfor været vigtigt at fastholde bestemmelsen om, at en beslutning om nedlæggelse skal ledsages af en afviklingsplan, og at denne skal godkendes af ministeren.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, skal dette sikre, at eleverne får et pædagogisk forsvarligt fortsat uddannelsesforløb. Det er også vigtigt for os at understrege betydningen af, at elever, forældre og lærere inddrages i processen ved en skolenedlæggelse, for ved en aktiv og positiv medvirken fra disse grupper kan også en skoles afviklingsår blive år, hvor det er rart at være på skolen.

Aage Frandsen (SF):

SF er tilhænger af, at kommunerne og amterne får større selvstyre i forhold til staten, blot det ikke går ud over solidariteten. Derfor er SF også tilhænger af, at amterne i højere grad får ansvaret for planlægningen inden for gymnasieområdet, hvilket også må indebære ansvaret for eventuelle nedlæggelser, hvis det bliver aktuelt.

Men når ministeren fortsat har det pædagogiske ansvar, synes vi også, det er rigtigt, som lovforslaget siger, at en afviklingsplan skal forelægges ministeren. Lovforslaget svarer vel i øvrigt nogenlunde til den fremgangsmåde, som i praksis blev fulgt i forbindelse med nedlæg-